

Planlama ve Katılımda "Yakınsama"

Dr. Savaş Zafer ŞAHİN – kasım 2008

- ÇEVRECİ BİLİŞİM Mİ, BİLİŞİMLİ (YA DA BİLİŞİMCİ) ÇEVRECİLİK Mİ?
- BİLİŞİMLİ OLMAK MI DAHA ÖNEMLİ, BİLİNÇLİ OLMAK MI?
- BİLGİLİ OLMAK MI?
- İLGİLİ OLMAK MI?
BİLİŞİMLİ OLMAK MI?

Sunum İçeriđi

- SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA,
PLANLAMA VE MEKAN
ORGANİZASYONUNDA DÖNÜŐÜM
- PLANLAMA VE KATILIMCILIKTA
BİLİŞİMİN SAğLAYABİLECEğİ
OLANAKLAR

Hakim Planlama Paradigmaları

- Kapsamlı Planlama
- Savunucu Planlama
- Stratejik Planlama
- Katılımcı Planlama
- Projecilik (Planlamasızlık)

Yaygın Planlama Ölçekleri

- Üst Ölçek
- Havza Ölçeği
- Kent Parçaları Ölçeği
- Proje Ölçeği

Hakim Planlama Yöntemleri

- Tavandan tabana
- Tabandan tavana
- Hem tabandan tavana hem tavandan tabana

Sürdürülebilir Kalkınma Kavramının Düşündürdükleri

- Farklı Ölçekler:
  - Küresel
  - Ulus-ötesi
  - Ulusal
  - Yerel

Sürdürülebilir Kalkınma Kavramının Düşündürdükleri

- Farklı Aktörler:
  - Kamu
  - Özel sektör
  - STK'lar
  - Örgütlenemeyen kesimler

Sürdürülebilir Kalkınma Kavramının Düşündürdükleri

Farklı Öncelikler:

- Şeffaflık,
- Hesap verebilirlik
- Öğrenebilirlik
- İnsan Ölçeği
- Yenilenebilirlik ve tekrarlanabilirlik
- Bütünsellik
- Yerelin Özgünlüğü

Sürdürülebilir Kalkınma Kavramının Düşündürdükleri

Artık planlama mekana ve çevreye müdahale etmek bu karmaşık bütünün dinamiklerini kavramak, can alıcı noktalara stratejik müdahalelerde bulunmak, bu müdahaleleri ve sonuçlarını sahiplendirmek zorundadır.

Peki Bunu yapabiliyor muyuz?

- Planlama süreç, yetki ve yöntemlerinde parçalanma:
  - Kalkınma Planları
  - Ulusal stratejiler
  - Bölgesel kalkınma
  - Çevre düzeni planları
  - Uzun devre gelişim planları
  - Stratejik planlar
  - Alan yönetim planları
  - Koruma amaçlı imar planları
  - Nazım imar planları
  - Uygulama imar planları
  - ...

Peki Bunu yapabiliyor muyuz?

- Planlama süreç, yetki ve yöntemlerinde parçalanma:
  - Planlama yetkisine sahip ve aralarında eşgüdüm ilişkisi tanımlanmamış 2550 belediye, 81 İl Özel İdaresi, Başbakanlığa bağlı kuruluşlar, 4 Bakanlık ve bağlı kuruluşları...
  - Planlama sürecinde bilişimin kullanılması çalışmaları yer yer veri, arayüz, donanım, yazılım ve sistem konularının planlamanın asıl sürecinin yerine geçmesi ile sonuçlanabilmiştir.

Peki Çözüm Ne?

- Planlama sürecinde “yakınsama” ve bunun için bilişimin sağladığı olanakları kullanma,
- Karar alma süreçlerinde katılımın kendi başına bir amaç olarak kabullenilmesi ve bilişimin sağladığı olanakların bunun için kullanılması

Planlamada YAKINSAMA

- Çevre ve mekanı kurgulayan planlama süreçlerinin bilişimin sağladığı olanaklar düşünülerek yeniden kurgulanması; yetki ve yöntemlerin bilişimin olanakları düşünülerek bütüncül bir çerçevede yakınsaması, ÖLÇEK kavramının anlamının kökten sorgulanması ve bu anlamda bilişim olanaklarından sonuna kadar faydalanılması

Planlamada YAKINSAMA

- Farklı ölçeklerde planlama, ülke ölçeğinden mahalle ölçeğine kadar çok farklı veri türünün toplanmasını, işlenmesini, uyumlaştırılmasını ve yorumlanmasını gerektirmektedir.
- Bu anlamda özellikle fiziksel mekan tasarımında bilişim teknolojileri bize çok farklı ölçekleri aynı anda soyutlama ve aralarında geçiş yapma fırsatını sağlamaktadır.

Planlamada YAKINSAMA

- Ancak bu soyutlama ve geçişlerin yapılabilmesi için karar verme sistemlerinde katılımcılığın, soyutlamada ve veri işlemede esnekliğın geliştirilmesi ve planlama sistemine eklemlendirilmesi gerekmektedir.
- Bu anlamda bilişimin çevrecilik ya da planlamada kullanılabilmesi için “coğrafi bilgi sistemleri” bakış açısını aşan bir anlayışa, kavrayışa ihtiyaç bulunmaktadır.

Katılımda YAKINSAMA

- Planlamanın en önemli süreci olan karar verme sürecinde 2000 yıl sonra ilk defa Atina Kent Demokrasisine benzer bir süreci yaşama için gerekli araçlar bize bilişim aracılığıyla belirli ölçüde tanınmaktadır.
- Ancak alışlageldik temsiliyet, karar verme ve planlama yaklaşımlarının oluşturduğu önyargı ve alışkanlıklar bunun önüne geçmiştir.

Ankara İli Stratejik Planlama Süreci Örneği

Öncelikle “paydaş” olarak tanımlanabilecek gruplar tanımlandı. Bu gruplar tanımlanırken kamu, özel sektör ve sivil toplum örgütleri, uluslar arası, ulusal ve yerel ölçekler dikkate alındı. Tüm paydaşlar aşığıdaki başlıklar altında incelendi.

- Uluslararası Kuruluşların Türkiye Temsilcilikleri
- Kamu
- B.1. Merkezi Devlet Kuruluşları
- B.2. Merkezin Taşra Teşkilatı
- Sivil Toplum
- C.1. Siyasi Partiler
- C.2. Sanayi ve Ticaret Odaları
- C.3. T.M.M.O.B.’ye bağı Meslek Odaları
- C.4. Dernekler
- C.5. Vakıflar
- C.6. Sendikalar
- C.9. Esnaf Örgütlenmeleri
- C.10. Yerel Birlik ve Kooperatifler
- C.11. Basın Kuruluşları
- C.12. Diđer STK

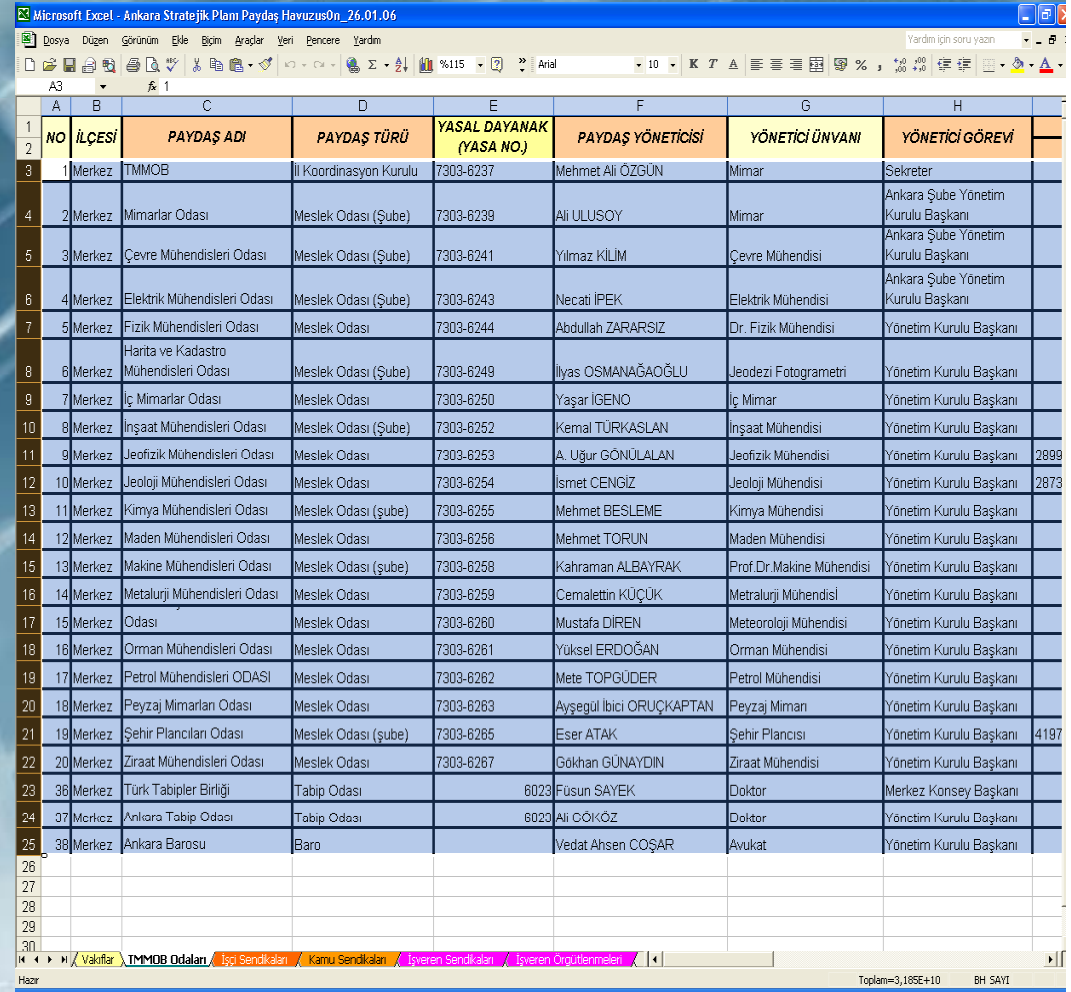
Ankara İli Stratejik Planlama Süreci Örneği

Yukarıdaki başlıklar altında incelenen her bir paydaş grubun için derinlemesine araştırma yapılarak her bir paydaşa ilişkin ayrıntılı veri toplandı. Bu veriler toplanırken paydaşların iletişim bilgilerinin, yönetici kadrolarının, temsil düzeylerinin, ihtisas alanlarının ve etkinlik düzeylerinin belirlenmesine çalışıldı. Bu anlamda aşağıdaki başlıklar altında veri toplandı:

- Paydaşın Bulunduđu İlçe
- Paydaşın Adı
- Paydaşın Türü
- Yasal Dayanak
- Paydaşın Yöneticisi
- Yönetici Unvanı
- Yönetici Görevi
- Telefon
- Faks
- E-Posta
- Web Sitesi
- Yazışma Adresi
- Faaliyet Alanı
- Etkinlik Düzeyi
- Yaklaşık Üye Sayısı

Ankara İli Stratejik Planlama Süreci Örneği

- Bu bilgiler kullanılarak Ankara'da bulunan tüm kamu özel sektör ve sivil toplum örgütlenmelerine ilişkin yaklaşık 11.000 kişi ve kurumu kapsayan bir veri tabanı oluşturuldu.

NO	İLÇESİ	PAYDAŞ ADI	PAYDAŞ TÜRÜ	YASAL DAYANAK (YASA NO.)	PAYDAŞ YÖNETİCİSİ	YÖNETİCİ ÜNVANI	YÖNETİCİ GÖREVİ	
1	Merkez	TMMOB	II Koordinasyon Kurulu	7303-6237	Mehmet Ali ÖZGÜN	Mimar	Sekreter	
2	Merkez	Mimarlar Odası	Meslek Odası (Şube)	7303-6239	Ali ULUSOY	Mimar	Ankara Şube Yönetim Kurulu Başkanı	
3	Merkez	Çevre Mühendisleri Odası	Meslek Odası (Şube)	7303-6241	Yılmaz KILIM	Çevre Mühendisi	Ankara Şube Yönetim Kurulu Başkanı	
4	Merkez	Elektrik Mühendisleri Odası	Meslek Odası (Şube)	7303-6243	Necati İPEK	Elektrik Mühendisi	Ankara Şube Yönetim Kurulu Başkanı	
5	Merkez	Fizik Mühendisleri Odası	Meslek Odası	7303-6244	Abdullah ZARARSIZ	Dr. Fizik Mühendisi	Yönetim Kurulu Başkanı	
6	Merkez	Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası	Meslek Odası (Şube)	7303-6249	İlyas OSMANAĞAOĞLU	Jeodezi Fotogrametri	Yönetim Kurulu Başkanı	
7	Merkez	İç Mimarlar Odası	Meslek Odası	7303-6250	Yaşar İGENO	İç Mimar	Yönetim Kurulu Başkanı	
8	Merkez	İnşaat Mühendisleri Odası	Meslek Odası (Şube)	7303-6252	Kemal TÜRKASLAN	İnşaat Mühendisi	Yönetim Kurulu Başkanı	
9	Merkez	Jeofizik Mühendisleri Odası	Meslek Odası	7303-6253	A. Uğur GÖNÜLLAN	Jeofizik Mühendisi	Yönetim Kurulu Başkanı 2899	
10	Merkez	Jeoloji Mühendisleri Odası	Meslek Odası	7303-6254	İsmet CENGİZ	Jeoloji Mühendisi	Yönetim Kurulu Başkanı 2873	
11	Merkez	Kimya Mühendisleri Odası	Meslek Odası (şube)	7303-6255	Mehmet BESLEME	Kimya Mühendisi	Yönetim Kurulu Başkanı	
12	Merkez	Maden Mühendisleri Odası	Meslek Odası	7303-6256	Mehmet TORUN	Maden Mühendisi	Yönetim Kurulu Başkanı	
13	Merkez	Makine Mühendisleri Odası	Meslek Odası (şube)	7303-6258	Kahraman ALBAYRAK	Prof.Dr.Makine Mühendisi	Yönetim Kurulu Başkanı	
14	Merkez	Metalurji Mühendisleri Odası	Meslek Odası	7303-6259	Cemalettin KÜÇÜK	Metalurji Mühendisi	Yönetim Kurulu Başkanı	
15	Merkez	Odası	Meslek Odası	7303-6260	Mustafa DİREN	Meteoroloji Mühendisi	Yönetim Kurulu Başkanı	
16	Merkez	Orman Mühendisleri Odası	Meslek Odası	7303-6261	Yüksel ERDOĞAN	Orman Mühendisi	Yönetim Kurulu Başkanı	
17	Merkez	Petrol Mühendisleri ODASI	Meslek Odası	7303-6262	Mete TOPGÜDER	Petrol Mühendisi	Yönetim Kurulu Başkanı	
18	Merkez	Peyzaj Mimarlar Odası	Meslek Odası	7303-6263	Ayşegül İbici ORUÇKAPTAN	Peyzaj Mimar	Yönetim Kurulu Başkanı	
19	Merkez	Şehir Plancılar Odası	Meslek Odası (şube)	7303-6265	Eser ATAĞ	Şehir Plancısı	Yönetim Kurulu Başkanı 4197	
20	Merkez	Ziraat Mühendisleri Odası	Meslek Odası	7303-6267	Gökhan GÜNAYDIN	Ziraat Mühendisi	Yönetim Kurulu Başkanı	
23	36	Merkez	Türk Tabipler Birliği	Tabip Odası	6023	Fusun SAYEK	Doktor	Merkez Konsey Başkanı
24	37	Merkez	Ankara Tabip Odası	Tabip Odası	6020	Ali ÇÖKÖZ	Doktor	Yönetim Kurulu Başkanı
25	38	Merkez	Ankara Barosu	Baro		Vedat Ahsen COŞAR	Avukat	Yönetim Kurulu Başkanı

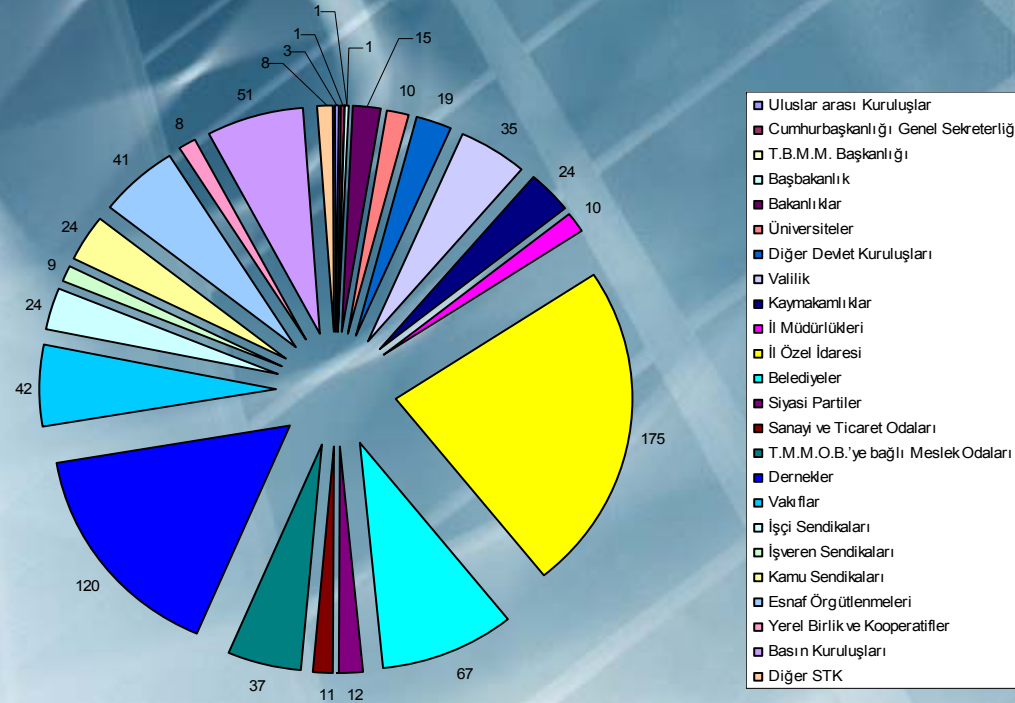
Ankara İli Stratejik Planlama Süreci Örneği

Bu veri tabanından bilimsel yöntemlerle ve aşağıdaki objektif ölçütlerle 700 katılımcılı bir grup oluşturuldu.

- Coğrafi dağılım
- Sektörel Dağılım
- Temsil gücü
- Etkinlik
- Eriřilebilirlik
- Örgütlenme düzeyi
- İhtisas alanı – Ankara Mevcut Durum İlişkisi

Ankara İli Stratejik Planlama Süreci Örneği

ANKARA İLİ STRATEJİK PLANLAMA SÜRECİNDE TESPİT EDİLEN KATILIMCILAR

Ankara İli Stratejik Planlama Sürecinde Neler Yapıldı?

- Paydaş grubu Ankara İl Özel İdaresine çağırılarak Ankara'ya ilişkin öngörülerini bilimsel katılımcı yöntemlerle tespit edilmesi için 8 gün süren "paydaş beklenti toplantıları" düzenlendi.

Ankara İli Stratejik Planlama Sürecinde Neler Yapıldı?

- Bu toplantılarda katılımcılardan “Nasıl Bir Ankara İli Hayal Ettikleri” konusunda fikir üretmeleri istendi, ayrıca Ankara İlinin GZFT Analizi yaptırıldı.
- Toplantılar TÜSSİDE VE İl Özel İdaresi SPO tarafından kolaylaştırıldı. Katılımcıların fikirlerini yazılı olarak ifade etmeleri, konsolide etmeleri ve önceliklendirmeleri sağlandı.

Ankara İli Stratejik Planlama Sürecinde Neler Yapıldı?

FİKİR ÜRETME

Ankara İli Stratejik Planlama Sürecinde Neler Yapıldı?

KONSOLIDASYON

Ankara İli Stratejik Planlama Sürecinde Neler Yapıldı?

ÖNCELİKLENDİRME

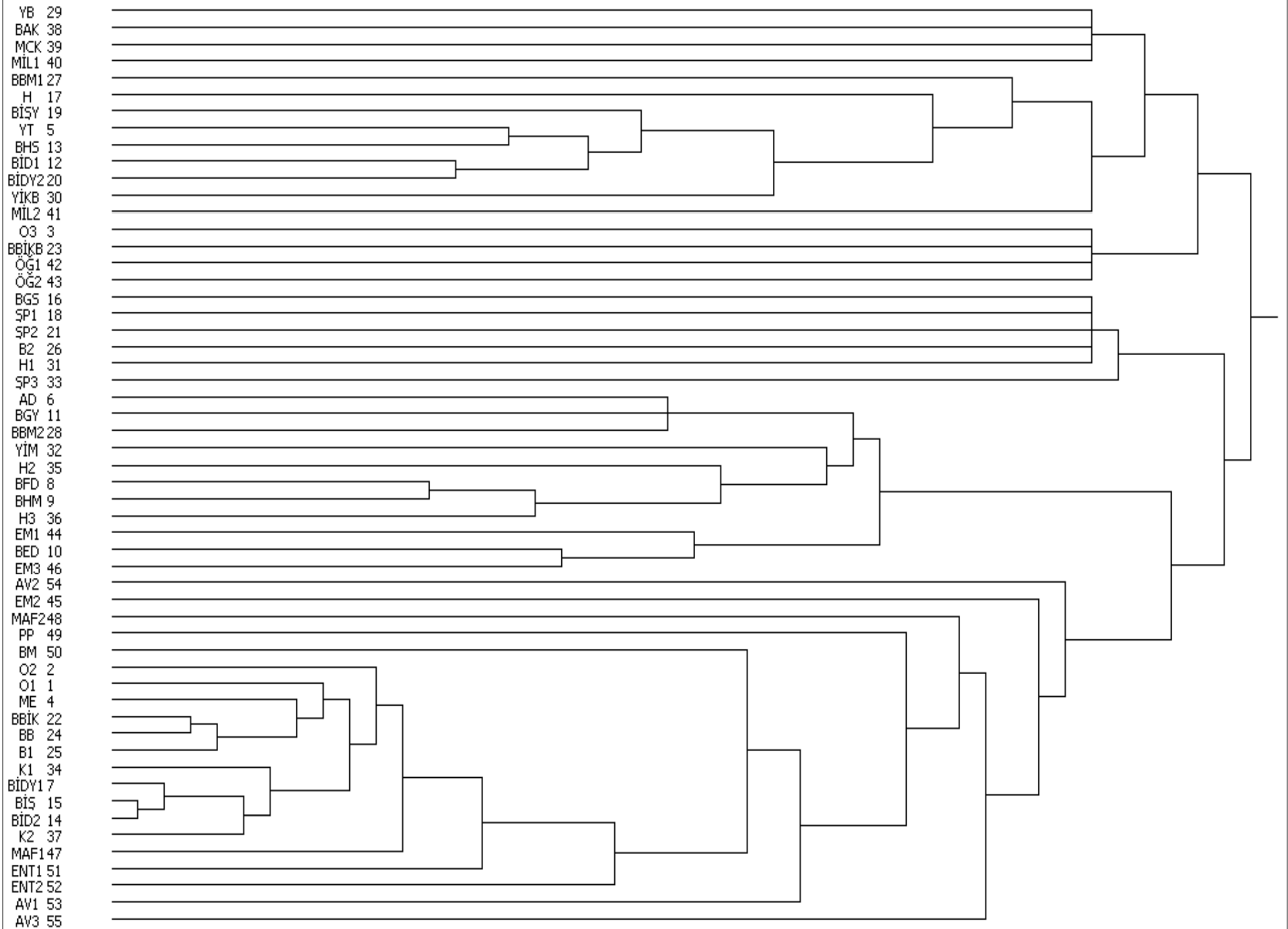
Ankara İli Stratejik Planlama Sürecinde Neler Yapıldı?

- 500 kişi Ankara'ya ilişkin yaklaşık 6000 fikir üretti.
  - Üretilen fikirler böylesi çalışmalarda ilk defa kullanılan yöntemlerle analiz edildi, Ankara'nın temel öncelik alanları, güçlü ve zayıf yanları ile temel değerleri tespit edildi.
- Analiz sonuçları katılımcılarla paylaşıldı ve Ankara İlinin temel öncelik alanları tespit edildi.

Üretilen Fikirlerin Analizi

- Üretilen fikirlerin ifadelerinin correspondance analizi ile kümelendirilmesi,
  - Üretilen fikirlerin factor analizi ile gruplandırılması,
  - Üretilen fikirlerin tekrar sayılarına ve önceliklendirilmelerine göre ağırlıklandırılmaları
- Sosyal ağ analizi yöntemi ile sadeleştirilen fikirlerin ilişkilendirilmesi

118.106.104.54.652.240.231.630.523.820.318.114.010.08.188.007.337.006.224.663.443.002.662.462.252.112.041.961.751.461.441.421.371.221.141.041.031.000.970.770.690.570.310.226

Katılımda YAKINSAMA

- Örnekte de görüldüğü üzere bilişimin sağladığı olanaklar paydaşların ortak karar almasında, bu kararların sahiplendirilmesinde, izlenmesinde, analiz ve işlenmesinde önemli olanaklar sağlama potansiyeline sahiptir.

SON SÖZ

- Plazma ekranları, pahalı cep telefonları ve gösterişli diz üstü bilgisayarlarıyla yıkkın, yılgın, ümitsiz ve güvensiz insanların çevre sorunlarıyla boğuştuğu bir ülke olmak istemiyorsak, yakınsama eğilimindeki bilişimin sağladığı olanakları kullanmak için öncelikle alışlageldik yönetim, planlama ve karar verme süreçlerini **YAKINSAMAK ZORUNDAYIZ!**

TEŞEKKÜRLER

s_zafer@hotmail.com